

²²/₈₄. Efter Indstilling af Fattigudvalget i Skrivelse af 23de d. M. vedtog man at lade de ved Fattigvæsenets Omordning fremkomne ny Poster bestyre ved Konstitution af følgende Personer fra den 1ste April næstkommande indtil Aarets Udgang, nemlig:

1. Inspektør for Fattigvæsenet: Nuværende Sekretær ved Fattigudvalget, Exam. juris N. Thylund-Jensen;
2. Forvalter og Arbejdsmeester ved Fattiggaarden: Nuværende Opsynsmand samme Steds S. Jacobsen;
3. Opsynsmand: Den af Udvalget midlertidig antagne Hjelper N. Sorgenjen;
4. Husholderstte: Enkemadame Erichsen, der for Tiden er antagen i samme Egenstab.

Posten som Assistent ved Fattigvæsenets Kontor vedtog man derimod at lade staa ubesat, indtil der er givet den nu antagne Inspektør Lejlighed til at nyte sig over de indkomne Ansøgninger.

I Overensstemmelse med Udvalgets Indstilling tillagde Byraadet derhos de ovenfor konstituerede Funktionærer fra Bestillingens Tiltrædelse den Lønning og de Emolumenter, som ere normerede for de respektive Poster, i hvilken Henseende bemærkes, at der, indtil fri Bolig bliver indrettet til Inspektøren, vil være at tillægge denne Erstatning herfor i Penge m. v., ligesom man erklærede sig enig med Udvalget i, at, jaafremt nogen af de nu antagne Funktionærer senere maatte blive fast ansat, den Tid, i hvilken Konstitutionen har været, regnes Funktionæren tilgode som fast Tjeneste ved Beregning af Alderstillaag.

Endelig vedtog Byraadet endnu at forpligte de ansatte til at underkaste sig de Bestemmelser, som Byraadet senere maatte vedtage med Hensyn til Alderdomsforsjorgelse af Kommunens Funktionærer. Se Møderne den 13de Marts under Sag ⁷³/₈₄ og den 8de Maj under Sag Nr. ¹³²/₈₄ samt den 18de Decbr. under Sag Nr. ³⁷¹/₈₄.)

Mødet den 31te Januar.

Markudvalget meddelte, at Markbetjenten, forhenv. Vagtmester Theisen, var afgaaet ved Døden og at forhenv. Proprietær E. Lauritzen af Udvalget foreløbig var bleven konstitueret i hans Sted.

¹⁷²/₈₃. En fra Bestyrelsen for Aarhus Slagterforening fremkommen Erindringskrivelse af 28de d. M. om dens i Mødet den 26de Juli s. A. fremlagte Andragende angaaende Torvehandelen med Kjød

vedtog man at tilstille Udvalget for Torvehandelen, hos hvem Sagen beror. (Se Mødet den 12te Juni.)

¹⁸⁶/₈₃. Efter at det i forrige Møde fremlagte Forslag til Erklæring i Anledning af Indenrigsministeriets Cirkulære af 3die August f. A. — angaaende stærkede Bestemmelser for Udgangen til at drive Beværtningsnæring — var vedtaget, blev følgende Skrivelse til Ministeriet forsynet med Byraadets Underskrift:

„I Anledning af Ministeriets Skrivelse af 3die August f. A. har Byraadet underkastet de deri fremsatte Bemærkninger angaaende forandrede Bestemmelser med Hensyn til Næringslovgivningen vedrørende Gjæstgiveri, Restauration, Konditori og Værtshushold i Kjøbstæderne en nøje Overvejelse. Det er med Glæde, at man har bemærket, at Ministeriet paatænker at tilvejebringe en Reform i denne Sag, som paa forskjellig Maade har været Gjenstand for Forsøg paa at tilvejebringe bedre Tilstande i Byerne paa Grundlag af det bestaaende, uden at det dog er lykkedes det ad denne Vej at opnaa noget ret virksomt, hvorfor det maa erkjendes, at Lovgivningen nødvendig maa træde til.

Som det vil være Ministeriet bekjendt, var det de overhaandtagende Værtshushold, som i Byerne have forvoldt den største Ulempe; de Midler, man har anvendt derimod, ere for en stor Del blevene hæmmede ved det ubestemte Forhold, som bestaar imellem denne Næring og de andre beslægtede: Konditori og navnlig Gjæstgiveri.

Vel har man opnaaet nogen Bedring i Tilstanden gennem de Bedtægter, som har indskrænket Antallet af de Værtshushold og Konditorier, som maa være i Virksomhed i en By, til et bestemt begrænset Maximum. Dette er for Aarhus for Tiden sat til 80 Værtshushold og 10 Konditorer, og man har følt Nytten af denne Indskrænkning ja vel her, at man endog har tænkt paa at foretage en yderligere Nedsættelse af Maximumsgrænsen, hvorom dog endnu ikke noget endeligt er vedtaget.

Nytten af denne Forholdsregel er efter vor Betragtning ikke alene og ikke mest den, at jelsbe de Steder, som friste Befolkningen, blive færre, men ogsaa at de Næringsbedrifter af denne Natur, som findes, blive ordentligere holdte og tage en Del af de mest ødelæggende og fordærbringende Sider, som flæbe sig til dem, navnlig hyppig Juldstab i overvættets Grad og anden Uorden. Saalænge Værtshushold var ubegrænset, var det ganske alminde-

ligt, at en Mængde Smaatipper bestode, hvor Varten for at leve var henvist til at animere til Drik og Svir og til at je igjennem Fingre med hvilkejomhøest Utilbørligheder, som foresaldt imellem Gjæsterne. De usleste Lokaler bleve benyttede og den stadig skiftende Strøm af Menneſter, som, naar andet glippede for dem, thede til at blive Værtshusholdere, oftest kun for kort efter selv at blive fordrutne og yderligere forarmede, bevirkede stadig ny Anledning til Drukkensſkabs Forøgelse, iſær blandt de fattige Arbejdsklasser. Ved at indſtrænke Tallet af Værtshushold er viſtnok for dem, der uforbederlig ville ſøge diſſe Steder, den egentlige Udgang ikke bleven ringere, men der opnaas det, at de Værtshusholdere, som findes, kunne beſtaa, uden at de behøve at taale — endmindre at ægge til — overdreven Svir i deres Lokaler, og da nogenlunde velſtaaende Folk i Regelen ogjaa ſøge at holde paa Reſpektabiliteten og det gode Omdomme hos deres Medborgere, jaa kan det med Sikkerhed ſluttas, at jo mere Værtshusholdernæringen faſtholdes indenfor en Kredſ af Næringsdrivende ſom komme ud af det ved den, deſto mere vil den blive holdt paa en ſaadan Maade, at de egentlig fordærvbringende Sider ved den formindſkes.

Ogjaa Lokalernes Beſtaffenhed har betydelig Indflydelse paa at formindſke Drukkensſkab og Uorden. Naar det blev — med temporære Obergangsbeſtemmelſer — forbudt at have Værtshushold i Kældere, i Bagbygninger, jaa at de væſentlig kun fandtes i Stueetager til Gaden, vilde baade den Fordærvſe, ſom hentes fra de uſunde Opholdsſteder og navnlig Lejligheden til at ſkjule for Medborgere de Utilbørligheder, ſom foresalde, betydelig formindſkes.

Den omtalte Indſtrænkningſ gode Sider er imidlertid for en væſentlig Grad bleven modarbejdet ved adſkillige Beſtemmelſer i Næringslovgivningen.

Hertil hører fornemlig det ubeſtemte i Definitionen imellem Værtshushold og Gjæſtiveri. Da man ikke har kunnet jætte beſtemt Grænſe for Tallet af Gjæſtivere i en By, jaa er det blevet anvendt ſom en Udvej til at drive Værtshus, at tage Gjæſtiverborgerſkab, uagtet aabenbart og vitterligt baade Lokalet og Bedriften ganſke udeluſtede Muligheden af ethvert Herbergeren af fremmede. Denne Omgaaen af Loven er atter bleven forſøgt modarbejdet ved at jætte Brændevinſafgiften for Gjæſtivere til

Lovens Maximum, 400 Kr., og derved har man her i Aarhus ogsaa opnaaet at standje denue Trafik saa nogenlunde, saa at man atter er gaaet noget ned — til 300 Kr. — med Brændevinsskatten for Gjæstgivere. Denne Maade at paalægge en iøvrigt i og for sig nyttig og uundværlig Næringsgren en forhøjet Afgift af andre udenfor den selv liggende Grunde har dog noget mindre tiltalende ved sig, og har ogsaa vakt, som det synes Raadet, begrundet Klage.

Her forekommer det Raadet, at der frembyder sig en naturlig og sikkert ikke uigjennemførlig Udvej, nemlig at fastsætte vedtægtsmæssigt, hvad der udfordres til, at en Bedrift kan erkjendes at være et Gjæstgiveri. Dette vil selvfølgelig være temmelig forskjelligt i de forskjellige Byer, efter som disse ere store eller smaa og efter som de ligge paa Hovedrute for Samfærdselen eller ikke; men der kan ikke være Tvivl om, at Byerne i deres egen Interesse nok ville træffe de Rejsendes Tarv.

En yderligere Hemsko for, at Bestemmelsen om Værtshusholdernes Indskrænkning i Tal ret har kunnet faa Fasthed, er den Bestemmelse i Næringsloven, at ethvert Borgerskab kan sættes i Bero paa aldeles ubestemt Tid. Da denne Bestemmelse i andre Næringsbedrifter jo kun virker som en Lettelse i rent pekuniær Henseende, saa kan den der kun bifaldes; men her, hvor det at besidde et Borgerskab (paa Værtshushold) uden at drive det, kan blive Gjenstand for Omgaaen af Loven ved at lade andre benytte det, og man desuden aldrig kan opnaa bestemt Overblik over Tilstanden, saa længe en Række, og det ofte et betydeligt Tal, hvilende Privilegier staa truende i Baggrunden, er denne Bestemmelse formentlig selvmodsigende.

Byraadet maa jaaledes tillade sig at henstille som de Hovedpunkter, hvorpaa Opmærksomheden formentlig bør rettes ved forandrede Bestemmelser i Næringslovgivningen, sigtende til at fremkalde bedre Tilstande i Beværtningsforholdene:

at det tilstedes Kommunerne vedtægtsmæssigt at fastsætte hvilke Accommodationer for Rejsende — Bærelser til Herbergeren, Staldbevemmeligheder etc. —, der altid skal findes til Stede, for at en Bedrift kan erkjendes at være et Gjæstgiveri til Forskjel fra et Værtshushold;

at, som af Ministeriet paapeget, visse Fordringer vedtægtsmæssigt

stilles til Bestaaffenheden af de Lokaler, hvori Værtshushold og Konditori drives;

at Borgerſkab paa Værtshushold ikke alene kunne stilles i Berø, men bortfalde, naar Næringen ikke drives og der ikke betales Brændevinsafgift. Dog ſkulde erlagte Borgerſkabspenge komme Bedkommende tilgode, naar han tager Borgerſkab paa Handel eller Haandværk.

Den af Ministeriet fremhævede Tanke, at en vis højere Alder hos Paagjældende ſkulde udfordres end i Lov 29de Decbr. 1857 § 2, Nr. 1 forudſat, kan ganſke viſt have ſin Nytte; imidlertid tør man næppe udtale at have ſølt ſtørre Ulemper i ſaa Henſeende ved Beværtningsnæringen end ved forſkjellige andre.

At ſom af Ministeriet henſtillet en Deponering af et viſt Beløb ſom Sikkerhed for Erlæggeſen af eventuelle Afgifter vilde være meget henſigtsmæſſigt, kan ikke betvivles, ligeſom den allerede vilde hæmme Erhverveſen af Borgerſkab for ganſke ukompetente.

Endelig ſkal Byraadet ikke undlade at bemærke, at hvis der gives Politimyndighederne Magt til ſom Straf for ſtedfunden Uorden eller for gjentagen Drukkeſkab at ſuspendere: midlertidig lukke et Beværtningslokale paa kortere Tid — 8—14 Dage — vilde derved viſtnok opnaas et meget ſtærkt Middel til at bevæge Værtshusholderne til at holde paa deres Bedrifts Reſpektabilitet.

Byraadet er blevet gjort bekendt med den af „De danſke Rjodſtæders ſtaaende Udvalg“ afgivne Erklæring af 17de Septbr. i. A. i denne Sag, og idet man forøvrigt kan tiltræde dettes Hovedbetragtninger, vil det dog af ovenſtaaende ſkjønnes, at Byraadet lægger forholdsvis mindre Vægt paa Virkningen af viſſe deri gjorte Henſtillinger (ſaaſom enſartet Brændevinsafgift 400 Kr.) og derimod ſer ſtørre Virkning af de ſærlig i nærværende Erklæring fremſatte.

^{299/83.} Ved fornyet Foretagelse af den fra forrige Mode udfatte Henſtilling fra Udvalget for Behandlingen af Andragendet om Indſtrænkning i Tiden for Udvælgſen af Værtshushold blev Speyer og Ormslev tilforordnede Udvalget. (Se Mødet den 17de April.)

^{18/84.} Fra Legatudvalget forelaa følgende Forſlag af 22de d. M. til nærmere Regler for Uddelingen af det Kriegerſke Legat for Aarhus Haandværkerlærlinge og Haandværkſvende:

„Som det vil ses af høiagtede Bilag — Fundatsen for Legatet. Byrådsforh. j. 1883, Till. S. 143 —, vil det Kriegeriske Legat for Aarhus Haandværkerlærlinge og Haandværksbøende være at fordele efter meget komplicerede Regler, og da Kapitalen er anbragt i fast Ejendom til 4½ pCt., og der nu er opsparet et Aars Rente eller 450 Kr., foreslaas Byrådets Samtykke givet indtil videre til at lade Fordelingen foregaa efter følgende nærmere Regler:

1. 50 á 100 Kr. af det aarlige Rente-Udbytte anvendes til Præmier (Fundatsens § 4 B.),
2. Resten (fra 350 til 400 Kr.) anvendes til Understøttelser (Fund. § 4 A.), og dette atter saaledes, at
 - a. Understøttelserne tildeles Eleverne i teknisk Skole efter Udsaldet af et Kursus (Fund. § 4 A., Nr. 1, 2 og 3),
 - b. eller Understøttelserne tildeles Bøende, dels til ordinær Understøttelse, dels til Rejser (Fund. § 4 A, Nr. 3 og 4).
3. Med Hensyn til de øvrige Poster (navnlig Fund. § 4 A, Nr. 5 og 6) foretages kun Uddeling, naar Byrådet paa speciel Maade maatte blive foranlediget til at tildele en Portion.“

Efter at Sagen var drøftet, blev den udjat til næste Møde.

²³/₈₄. I Anledning af et fra Amtet til Erklæring modtaget Andragende fra Restauratør Seerup og Sodavandsfabrikant Rasmussen om Bevilling til at maatte drive Restauration ved Ris Skov Station i Veilby Sogn, hvor Andragerne agte at anlægge et Badehotel, vedtog man at anmode C. Rjer om at forelægge Udkast til en Svarskrivelse fra Byrådet. (Se Mødet den 7de Febr.)

²⁴/₈₄. Fra et af de Herrer Grosserer, Konsul Rudolph Wulff, Bankdirektor F. C. Seidelin, Overretssagfører Rjer og Kjøbmændene Otto Langballe og Hans Broge bestaaende Forretningsudvalg for Etablering af et Jernstibsbyggeri her i Byen var modtaget et Andragende af 28de f. M. om at maatte blive overladt en Plads ved den ny Havn til Anlægget, jaalydende:

„Det vil være Byrådet bekendt, at der paataenkes Oprettelsen her i Byen af et Jernstibsbyggeri, og at der i den Anledning for nogen Tid siden afholdtes et større Møde, paa hvilket undertegnede bleve valgte til som Forretningsudvalg at virke for Sagen.

Siden Mødets Afholdelse have vi foranlediget udstedt Indbydelse, hvoraf et Exemplar vedlægges, og bestræbt os for ved Aktietegning og paa anden Maade at fremme Sagen.

Den Aktietegning, som har fundet Sted, giver os Tillid til

Sagens Fremme; men det har dog vist sig, at Usikkerheden i Henseende til Plads, Værkets Omfang og forskjellige andre Forhold har bevirket, at flere Mænd, hos hvem vi ellers kunde have ventet Støtte, have holdt sig tilbage.

Vi tillade os derfor allerede nu at henvende os til Byraadet med en ærbødig Forespørgsel, om vi kunne vente Byens Støtte i Sagen, navnlig ved Leje paa en længere Mærække af den til Planens Gjennemførelse fornødne Plads.

Vi tillade os saa meget mere at hengive os til det Haab, at Byen vil støtte os i Sagen, som det er os bekendt, at der i den ny Havneplan ogsaa er optaget Tanken om en Ophalingsbedding, hvilken selvfølgelig ogsaa ligger i vor Plan.

I Henseende til foranstaaende haabe vi, at Byraadet, mulig igjennem et Udvalg, vil træde i nærmere Underhandling med os, og da den teknisk kyndige Mand, vi har valgt til Raadgiver og Assistance, i al Fald ved de foreløbige Underøgelser, ventes hertil fra Skotland i Morgen, vilde det være os meget kjær, om en Forhandling snart kunde finde Sted."

I Anledning heraf besluttede man at anmode Havneudvalget — dog med Undtagelse af D. Langballe, der fratræder under denne Sags Behandling — om i Forbindelse med Esmann, A. Langballe og Ormslev at indlede de begjærte Forhandlinger med Forretningsudvalget. (Se Mødet den 17de April.)

²⁶/₈₄ Under Henvisning til det Bejudvalg i Byraadets Møde den 15de Novbr. f. A. under Sag Nr. ⁶⁵/₈₃ overdragne Hverv med Hensyn til de fra E. Langballe og Son erhvervede og i Forlængelsen af Ny Munkegade beliggende Arealer havde bemeldte Udvalg i Skriv. af 29de d. M. oplyst, at de Lodsejere, som har Grunde beliggende ud imod den gamle Galgebaksvej, frasaalde Ret til denne Vej, idet trende af disse have erklæret sig villige til af Kommunen at købe de Grundstykker, som ligge ud for deres egne i det smalle Areal, der vil fremkomme, naar Ny Munkegade efter den under ovennævnte Sag forelagte Plan ved Anlægget af en regulær Vej forlænges op til Epidemihuset; ommeldte to Grundejere ere: Gartner Thomsen, der skal give 934 Kr., Overlærer Olsen, der betaler 1229 Kr. 10 Ore, og Boghandler Thruue, der erlægger 981 Kr. 75 Ore i Nederlag for de respektive Arealer. Den fjerde Grundejerste, Enkefru Krøger, har ikke villet købe det Areal, som ligger ud for hendes Ejendom, men betinger

jig alene god Afgang til sin Dør som Erstatning for at fraaalde alle Rettigheder til den gamle Vej.

Idet Udvalget begjærer Approbation paa de jaaledes foregaaende Salg, samt henstiller, at der foreløbig ikke foretages Skridt til at bortjælgge ny nævnte Grundstykke af Areal 2028 □-Allen, som Fru Krøger har afflaaet at købe, anmoder det endvidere om at maatte blive meddelst Bemyndigelse til at lade det ovenomtalte ny Bejantlæg udføre, for hvilket jaaledes ingen Hindring mere er til Stede, og som vil tilvejebringe en jaare nødvendig bedre Afgang til Byen fra det omliggende Land ad den Kant. Efter de af Stadsingeniøren forfattede Overslag vil Udgiften herved med Alotanklæg i Alt blive 6435 Kr., hvoraf der maa bevilges ca. 3300 Kr. til Udbetaling af Kæmnerkasjen, idet Udvalget formener, at Resten kan tages af Kjøbesummerne for de ovennævnte 3 bortjolgte Grundstykker.

Byraadet besluttede at tage Udvalgets Indstilling til Følge, jaaledes, at det overdrages til Kæmneren at udfærdige de fornødne Kjøbekontrakter paa Raadets nærmere Approbation. (Se Mødet den 11te December under Sag ³²¹/₈₄.)

Mødet den 7de Februar.

Der fremlagdes en Skrivelse fra Oberstløjtnant Baumann af 1ste ds., hvori meddeles, at han paa Grund af Fraværelse fra Byen i Anledning af hans forestaaende Overtagelse af en Bataillonskommando i en anden Garnison har afgivet alle Brolægningss-, Vej- og Bando-afsløbsjager til Arkitekt Müllers og Forskjønnelsesudvalgets Sager til Maler Kruse.

⁸⁸/₉₀. Med Skrivelse af 2den d. M. var fra Direktoratet for Statsbanerne i Sylland og Fyn modtaget to avtograferede Exemplarer af den af Byraadet i Mødet den 10de j. M. underkrevne og nu ogsaa af Banebestyrelsen tiltraadte Overenskomst om Leje af et Grundstykke af østjydske Jernbanes Grund til Anlæg af en Gangsti til Nis Skov. Det ene af disse Exemplarer, der er forsynet med en Gjenpart af det ved den originale Kontrakt hæftede Situationskort, vedtog man at tilstille det i Sagen bestaaende Udvalg.

Det andet Exemplar er optaget i Tillægget til disse Forhandlinger.